

PRIKAZI KNJIGA

Nenad Trinajstić Život u znanosti – Uspomene iz nepovrata**

|| M. Kaštelan Macan *

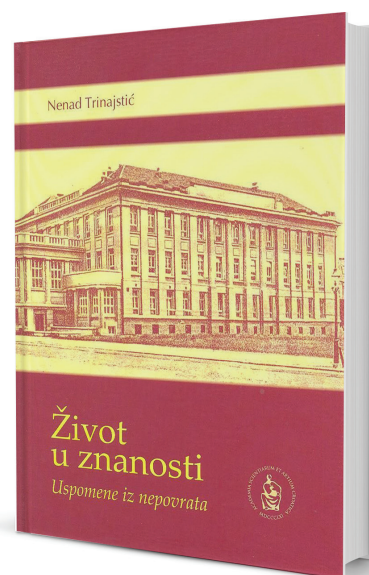
Božidara Magovca 16c
10 110 Zagreb

Nakladnik:
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb
2016., ISBN: 978-953-3470-81-8

Ova neobična i zanimljiva autobiografija Nenada Trinajstića, jednoga od najistaknutijih hrvatskih kemičara, na 312 stranica, s 267 slika i fotografija te 36 tablica obuhvaća poglavlja Korijeni, Djetinjstvo, Školovanje, Karijera, Članstva, Emeritura i Epilog. Prethodi im Proslav, u kojem autor piše da prema njegovim spoznajama dosad u Hrvatskoj nije tiskana autobiografija hrvatskoga kemičara, premda je HDKI izdao kraće autobiografske zapise nekoliko akademika (Smiljka Ašpergera, Drage Grdenića, Dragutina Fleša i Borisa Kamenara) te knjižicu posvećenu Srećku Turini, a FKIT je u povodu 100. obljetnice Prelogova rođenja izdao prijevod njegovih sjećanja *Mojih 132 semestra studija kemije*. Trinajstić čitatelje upućuje da je riječ o osobnom prikazu o "Ljudima i događajima zadnjih šezdesetak godina i [...] jednog vremena koje je otišlo u nepovrat". Sjetno dodaje da njegova generacija "polagano putuje tamo otkud se još nitko nije vratio".

U poglavlju *Korijeni* autor nam podastire podatke o svojim roditeljima, baki, djedu, noni i noniću opisujući njihove sudbine. Emotivno je vezan uz Volosko u kojem je s bratom proveo dio djetinjstva, a svoju nonu opisuje s osobitom ljubavlju i nostalgijom. Sjeća se života pod talijanskom pa njemačkom okupacijom, oduševljenja kojim su dočekali oslobođenje Rijeke istaknuvši hrvatsku zastavu i razočaranja nasilnim ponašanjem nekih "osloboditelja". Dokumentirano prikazuje živote i djela osoba (npr. Andrija Mohorovičić, Rikard Katalinić-Jeretov, Matko Laginja, Ljubo Kuntarić) koje su svojom umjetnošću, znanošću ili političkim djelovanjem pridonijele prepoznatljivosti Voloskog kao kraja "u kojem se goje ljubav, vjera i sloboda". Takav pristup te njegovo neupitno domoljublje protežu se kroz cijelu knjigu, što je obogaćuje i čini zanimljivijom. U nastavku piše o podrijetlu starog obiteljskog hrvatskoga prezimena Trinajstić te o broju 13 koji je sudbinski vezan uz njegovu obitelj.

U poglavlju *Školovanje* opisuje ponovni susret s majkom u Zagrebu 1945. i upis u sedmogodišnju školu u Samostanskoj (danas Varšavskoj) ulici. Kao većina dječaka igrao je nogomet krpenja-

čama i obožavao igrače Dinama, ali je svoju ljubav prema kemiji već tada pokazivao izvođenjem pokusa u podrumu svoje zgrade. Ujesen 1951. krenuo je u IV. mušku gimnaziju u zgradi današnjega Muzeja Mimara. Opisuje njezinu povijest i prisjeća se mnogih profesora s kojima se nadmetao u znanju i često ih pobjeđivao. U to je vrijeme mnogo čitao, od klasika i lakše proze do filozofske literature, posebice Platona, čija je filozofija znatno utjecala na njegov znanstveni razvoj. Bavio se i sportom, 1954. bio je proglašen najboljim sportašem srednjih škola. Gimnazijsko doba bilo mu je najljepše u životu, tada je upoznao i svoju suprugu Juditu koju spominje s ljubavlju i poštovanjem.

Slijedi opis studija kemije na Tehnološkom fakultetu, gdje je među prvima iz generacije diplomirao pod mentorstvom profesora Ivana Filipovića, svojega prvog učitelja. Zapošljava se na Institutu "Ruđer Bošković", na poticaj Bože Težaka upisuje poslijediplomski studij iz fizičke kemije i radiokemije i magistrira pod vodstvom svojega drugog učitelja Milana Randića, utemeljitelja Grupe za teorijsku kemiju. Kao trećega učitelja navodi Johna N. Murrella sa Sveučilišta u Sheffieldu, pod čijim je vodstvom izradio disertaciju *Elektronska struktura nekih višeatomnih molekula* (1967.), prvu iz kvantne kemije obranjenu u Hrvatskoj. Četvrti mu je učitelj bio Michael J. S. Dewar sa Sveučilišta u Texasu, Austin gdje je 1968. – 1970. boravio na poslijedoktorskom usavršavanju radeći na predviđanju strukture i svojstava molekula kvantnom kemijom. Stečenim je znanjima dodao vlastite zamisli, što ga je uvrstilo u vrhunske svjetske znanstvenike u područjima kvantne, matematičke i računalne kemije. Kao jedan od pionira kemijske teorije grafova uspostavlja plodnu suradnju s A. Graovcem, M. Milunom i I. Gutmanom, objavivši s njima brojne radove koji su utjecali na razvoj tih područja.

* Prof. emeritus Marija Kaštelan-Macan
e-pošta: mmacan@fkit.hr

** preuzeto iz Glasnika AMACIZ s dopuštenjem uredništva

Svjestan svojih postignuća, autor u poglavlju *Karijera* detaljno opisuje najvažnije objavljene radove, prikazujući ih slikama, tablicama i dijagramima te komentirajući njihovu citiranost, što će zainteresiranome čitatelju pružiti detaljniji uvid u njegovo stvaralaštvo. Spominje pritom mnoge znanstvenike s kojima je na skupovima diljem svijeta razmjenjivao zamisli i spoznaje. Matičnome Institutu "Ruđer Bošković" odužuje se detaljnim prikazom njegova utemeljenja, razvoja, ustroja i djelatnosti. Sve više vremena posvećuje povijesti hrvatske kemije i zaslužnim hrvatskim kemičarima, objavljujući samostalno ili u suautorstvu u časopisima i knjigama svoja istraživanja. Njegova je znanstvena produktivnost zadivljujuća. Do konca 2015. objavio je 550 znanstvenih članaka, 16 monografija, 183 stručna rada i 56 članaka u različitim knjigama i enciklopedijama. Ukupna citiranost njegovih članaka bila je, prema *ISI Web of Knowledge*, iznad 13 000 (h-faktor 54), a uključujući znanstvene knjige, viša je od 18 000. Kao naslovni redoviti profesor na PMF-u predavao je na diplomskom i poslijediplomskom studiju, vodio brojne diplomande, magistrande i doktorande i napisao sveučilišni udžbenik *Molekularne orbitale u kemiji* te u suautorstvu s L. Klasincom i Z. Maksićem knjigu *Simetrija molekula*.

Poglavlje Članstva pruža nam uvid u Trinajstićevu zamjetnu strukovnu i društvenu aktivnost. U Matici hrvatskoj, kojoj je pristupio

kao srednjoškolac, vodio je Odjel prirodoslovlja i matematike i potaknuo organiziranje znanstvenih skupova Hrvatski prirodoslovci koji se održavaju od 1992. Bio je dugogodišnji urednik časopisa *Croatica Chemica Acta*, koji izdaje Hrvatsko kemijsko društvo. Kao član Družbe "Braća hrvatskoga zmaja" aktivan je od 1991. u Prirodoslovnoj sekciji kao Zmaj primorski. Redoviti je član Razreda za matematičke, fizičke i kemijske znanosti HAZU-a od 1992., a tajnik Razreda i član Predsjedništva Akademije bio je 2011. – 2014. Svakome od navedenih društava detaljno je opisao povijest, djelatnost, zaslužne članove. Svojom je izvrsnošću zaslužio najveće državne, sveučilišne i strukovne nagrade i priznanja. U kratkom poglavlju *Emeritura* doznajemo da je Trinajstić u zvanje zaslužnoga znanstvenika IRB-a izabran 2005. te da je otad, unatoč narušenom zdravlju, nastavio objavljivati radove i knjige.

Što reći? Svakako pročitajte Trinajstićev *Život u znanosti*. Upoznat ćete ga ne samo kao vrhunskoga znanstvenika i intelektualca nego i kao osobu koja se sa svojom obitelji raduje i tuguje. Zavidit će Vas njegova energija i stvaralačka radinost, njegova iskrena zahvalnost svojim učiteljima, ali i učenicima s kojima je znanstveno surađivao. Mogao bi poput latinskoga pjesnika Horacija reći *Exegi monumentum aere perennius*, jer je svojim djelom ostavio neizbrisiv trag u znanosti, a ovom autobiografijom "podigao spomenik" i brojnim osobama i institucijama o kojima je pisao.

NOVO!

Iz tiska je izašao sveučilišni udžbenik

UVOD U NANOTEHNOLOGIJU

autora S. Kurajica i S. Lučić Blagojević.

Knjigu je do **30. lipnja 2017.** moguće pribaviti po promotivnoj cijeni od **200,00 kn** (PDV uključen). Narudžbe su moguće telefonom (01/4872-499) ili putem elektroničke pošte (hdki@zg.t-com.hr)

Nakon 30. lipnja redovita cijena knjige: **300,00 kn** (PDV uključen).

Studenti na redovitu cijenu dobivaju 50 % popusta uz predočenje indeksa, a članovi Društva 20 %.

